

Knjige Od 1897. do 1930. dr. ILIJA ABJANIĆ, liječnik iz Starih Mikanovaca, na službi u Imotskome, sakupio je 4000 narodnih riječi i fraza vezanih uz erotski život i područje spolnosti

RJEČNIK

Pučka erotska imaginacija

Dr. Ilija Abjanić:
EROTICA CROATICA:
HORVATSKE HERVOTIKE
Ex libris, Zagreb, 2003.

Od svih područja narodnog života i stvaralaštva, erotika je, posve razumljivo, najmanje poznata; kao zabranjeni i brižno čuvani dio narodne baštine do čitatelja je dolazila u malim količinama i na kapaljku, pa je objavljivanje erotskih knjiga i sadržaja uvijek dočekivano s brojnim komentarima i nerijetko - javnim osudama. Ne čudi stoga da su mnoge stranice erotskog štiva još uvijek nedostupne javnosti i kao takve nepročitane, prekrivene zabravom nemara, društvene/kulturne inercije i moralističkog licemjerja. Tek zahvaljujući hrabrosti pojedina i ponekog izdavača, "slatki i zabranjeni, potisnuti ali vječni Eros", kako bi rekao Donat, progovorio je u mnogim slikama i metaforama ne izazivajući (moralne) otpore.

Tome zahvaljujući, u prilici smo upoznati još jednu knjigu bogate i raskošne pučke erotske imaginacije i duhovne invencije. Riječ je o Erotici Croatici, rječniku erotskog pojmovlja/nazivlja što ga je od 1897. do 1930. marno skupljao i bilježio dr. Ilija Abjanić, liječnik iz Starih Mikanovaca, na službi u Imotskome. Svoj nadasve vrijedni rad

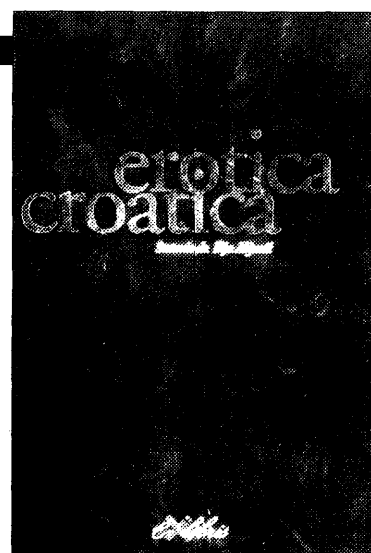
nazvavši Ljekarskim rječnikom hrvatskoga govora, s više od 90. 000 riječi, Abjanić je "dopunio" s 4000 riječi i fraza vezanih uz erotski život i područje spolnosti. Već sama ta činjenica dovoljno govori o naravi Abjanićeva posla; naime, iako je erotski/spolni život sastavni dio života jedne sredine, njegova skromna i stidljiva obrada nije, pokazuje to i ova knjiga, adekvatna razvijenosti i brojnosti pučke leksike i frazeologije. Stoviše, bogata rječnička riznica svjedoči o invenciji narodnoga genija da skriveni, tajni, zabranjeni i nerijetko proskribirani svijet čovjekove spolnosti i intime izrazi na najprikladniji i jasan način.

Narodni se genij pritom na različite načine "dovijao" kako slutnje pretvoriti u izrecivosti i kako ono zabranjeno učiniti javnim. Na taj se način razvijao i bogatio cijeli jedan rječnik i jedna kultura, čija maštovitost, slikovitost, metaforičnost, duhovitost i mudrost svjedoči o ne-

presušnoj riznici riječi kojima je pučki genij izražavao ono što se skrivalo i zabranjivalo. Tako je, primjerice, muški spolni organ zabilježen u 132 inačice, ženski pak u 112, a pozamašan je broj oblika i sadržaja za djevojku, potom ljudotvornih glagola. Ne manje su rječiti nazivi za spolne bolesti, što na svoj način govori da ćudoređe, na koje se vole pozivati čuvari mentalnog zdravlja, i nije baš bilo odveć razvijeno.

S pravom držeći kako "vrijednost ovoga djela u jezičnom, etnografskom, leksikografskom odnosno u ukupnom društvenom smislu, kao jezična kulturna baština, uvelike nadmašuje sve eventualne udare javnog ćudoređa", Ex libris je napravio vrijedan iskorak. Nastojeći javnosti predstaviti djelo "zabranjene" hrvatske kulturne/jezične baštine, učinio je to tako da je najprije donio piščevo autograf, tek ispravivši uočene greške u pisanju. Nadalje,

Ime za muški spolni organ zabilježeno u 132 inačice, ženski pak u 112, a pozamašan je broj oblika i sadržaja za djevojku. Ne manje su rječiti nazivi za spolne bolesti...



knjigu je bogato "opremio" erotskim izrazom hrvatskih slikara koji su djelovali u vrijeme u kojem je Abjanić skupljao svoje jezično blago i tako pružio mogućnost svojevrsnog komparativnog/intermedijalnog čitanja i "dijaloga". To je utoliko veće i značajnije jer je također riječ o nedovoljno poznatim slikarskim radovima pojedinih autora, posebice onih kojih se crteži ovdje objavljuju prvi put (Glumac, Svečnjak, Šeferov...), čime se otvaraju dodatne mogućnosti uvida u široko i nedovoljno istraženo područje erotike u hrvatskoj umjetnosti koja, prema riječima upućenijih, nudi brojna iznenađenja.

Na kraju, ali ne i manje bitno, vrijedno je spomenuti da se izdavač pridržavao autorove želje da njegov rječnik dođe u ruke samo određenog broja čitatelja. Sve primjerke, njih 999, zato je numerirao, knjiga je stavljena u plastični omot i može se naručiti internetom. Tako je dodatno uvećao (čitalačku) znatizelju koju ovakve knjige ionako izazivaju.

IVAN J. BOŠKOVIĆ